

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Національного
агентства
з питань запобігання корупції
02.12.2016 № 126
Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
28 грудня 2016 р.
за № 1718/29848

МЕТОДОЛОГІЯ

оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади

I. Загальні положення

1. Ця Методологія визначає комплекс правил і процедур щодо оцінки корупційних ризиків у діяльності органів влади, у яких згідно з [частиною першою](#) статті 19 Закону України "Про запобігання корупції" приймаються антикорупційні програми (далі - органи влади).

Оцінка корупційних ризиків проводиться у рамках підготовки антикорупційної програми органу влади або під час її періодичного перегляду.

2. У цій Методології терміни вживаються у таких значеннях:

внутрішнє середовище - організаційно-управлінські процеси в органі влади, спрямовані на забезпечення реалізації органом влади законодавчо закріплених функцій та завдань;

зовнішнє середовище - ряд чинників навколишнього середовища (законодавчі, інші нормативно-правові акти, крім актів, прийнятих безпосередньо органом влади, природні явища тощо), що впливають на здійснення органом влади повноважень, тоді як такий орган не має прямого впливу на ці чинники;

ідентифікація корупційних ризиків - визначення чинників корупційного ризику у діяльності/бездіяльності посадових осіб органу влади, що можуть сприяти скоєнню ними корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією;

корупційний ризик - ймовірність того, що відбудеться подія корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, яка негативно вплине на досягнення органом влади визначених цілей та завдань;

об'єкт оцінки корупційних ризиків - функції та завдання органу влади, його посадових осіб, визначені законодавчими актами, та способи їх реалізації;

оцінка корупційних ризиків - процес визначення, аналізу та безпосередньої оцінки корупційного ризику;

чинники корупційного ризику - умови та причини, що заохочують (стимулюють), викликають або дозволяють скоєння посадовою особою при виконанні нею функцій держави або місцевого самоврядування діянь, які можуть призвести до вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Інші терміни у цій Методології вживаються у значеннях, наведених у [Законі України](#) "Про запобігання корупції".

3. Оцінку корупційних ризиків може проводити комісія з оцінки корупційних ризиків органу влади (далі - комісія), до складу якої входять працівники структурних підрозділів органу влади та, за згодою, представники громадськості, експерти, які володіють знаннями про внутрішнє і зовнішнє середовище органу влади та мають досвід роботи у сфері його діяльності.

4. Процес оцінки корупційних ризиків органу влади складається з таких основних етапів:

організаційно-підготовчі заходи;
ідентифікація (виявлення) корупційних ризиків;
оцінка корупційних ризиків;
складання звіту за результатами оцінки корупційних ризиків.

II. Організаційно-підготовчі заходи щодо оцінки корупційних ризиків в органі влади

1. Підготовка до проведення оцінки корупційних ризиків включає такі етапи: прийняття суб'єктом, уповноваженим на затвердження антикорупційної програми відповідно до частини першої статті 19 Закону України "Про запобігання корупції" (далі - суб'єкт затвердження антикорупційної програми), рішення про проведення оцінки корупційних ризиків;

публікація рішення суб'єкта затвердження антикорупційної програми про проведення оцінки корупційних ризиків на офіційному веб-сайті органу влади;
формування комісії (у разі проведення оцінки корупційних ризиків комісією);
розробка робочого плану оцінки корупційних ризиків (далі - робочий план).

2. Суб'єкт затвердження антикорупційної програми приймає рішення про проведення оцінки корупційних ризиків, яке з метою залучення до складу комісії представників громадськості та експертів не пізніше семи робочих днів до моменту затвердження її складу розміщується на офіційному веб-сайті органу влади.

3. Суб'єкт затвердження антикорупційної програми визначає голову комісії та її персональний склад, строк проведення оцінки корупційних ризиків, а також затверджує положення про неї.

До складу комісії, серед іншого, включаються представники служби управління персоналом, бухгалтерської та юридичної служб, структурного підрозділу внутрішнього аудиту, уповноваженого підрозділу (особи) з питань запобігання та виявлення корупції (у разі їх утворення).

На різних етапах проведення оцінки корупційних ризиків до роботи комісії можуть в установленому законодавством порядку залучатися інші працівники органу влади (за згодою), які не входять до її складу, але можуть надати інформацію для здійснення об'єктивної та якісної оцінки корупційних ризиків.

4. Комісія відповідно до об'єктів оцінки корупційних ризиків складає робочий план, який затверджує голова комісії.

У робочому плані відображається інформація про:
об'єкти оцінки корупційних ризиків;
джерела інформації для проведення оцінки корупційних ризиків;
методи та способи оцінки корупційних ризиків;
осіб, відповідальних за проведення оцінки корупційних ризиків, по кожному об'єкту;

строки проведення оцінки корупційних ризиків по кожному об'єкту.

Робочий план за необхідності може корегуватися комісією на різних етапах здійснення оцінки корупційних ризиків.

5. Суб'єкт затвердження антикорупційної програми забезпечує комісію матеріальними ресурсами, необхідними для проведення оцінки корупційних ризиків.

III. Ідентифікація (виявлення) корупційних ризиків

1. Оцінці корупційних ризиків передують їх ідентифікація.

Під час ідентифікації корупційних ризиків в органі влади визначаються його вразливі до ризиків сфери діяльності, окремі функції та завдання, конкретні напрями діяльності структурних підрозділів під час виконання ними функцій та завдань.

2. Ідентифікація корупційних ризиків проводиться шляхом дослідження (аналізу) зовнішнього та внутрішнього середовища органу влади на предмет виявлення чинників корупційних ризиків у нормативно-правових актах і організаційно-управлінській діяльності органу влади.

Нормативно-правові акти, які регулюють діяльність органу влади, аналізуються на предмет виявлення норм щодо здійснення органом влади дискреційних повноважень і норм, що сприяють вчиненню корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією (нечітко сформульовані дефініції та мовні конструкції, правові колізії тощо).

Ідентифікація корупційних ризиків в організаційно-управлінській діяльності органу влади передбачає вивчення та аналіз таких питань:

- організаційна структура органу влади;

- система внутрішнього контролю;

- управління персоналом;

- проведення процедур закупівель;

- надання адміністративних послуг;

- реалізація контрольно-наглядових функцій;

- дотримання вимог, обмежень, заборон, встановлених [Законом України "Про запобігання корупції"](#);

- інші питання, що виникають в результаті діяльності органу влади.

3. Джерелами отримання інформації для ідентифікації корупційних ризиків є:

- інтерв'ювання (соціологічне опитування), анкетування (в тому числі анонімне) працівників органу влади, а також представників громадськості, які взаємодіяли (взаємодіють) з органом влади, зокрема з використанням електронної пошти, мережі Інтернет, телефону тощо;

- нормативно-правові та організаційно-розпорядчі акти, що регулюють діяльність органу влади;

- аналіз здійснених заходів щодо усунення виявлених корупційних ризиків за попередні періоди;

- результати перевірок, аудитів, проведених контролюючими органами, а також внутрішніх перевірок та службових розслідувань в органі влади;

- публікації в засобах масової інформації та соціальних мережах;

- інформація з відкритих реєстрів;

- звернення, що надійшли до органу влади від фізичних та юридичних осіб.

4. Ідентифікація корупційних ризиків передбачає визначення та класифікацію корупційних ризиків за категоріями та видами.

За категоріями корупційні ризики можуть бути:

- зовнішні (ймовірність виникнення корупційних ризиків не пов'язана з виконанням органом влади відповідних функцій та завдань);

- внутрішні (ймовірність виникнення корупційних ризиків безпосередньо пов'язана з організаційно-управлінською діяльністю в органі влади відповідно до покладених на нього функцій і завдань).

За видами корупційні ризики можуть бути:

- нормативно-правові (відсутність, суперечність або нечітка регламентація у законодавстві положень щодо виконання органом влади функцій та завдань);

- організаційні (невизначення або нечітке визначення процедур виконання органом влади функцій та завдань);

- кадрові;

- фінансово-господарські;

- адміністративні;

- контрольно-наглядові тощо.

Перелік видів корупційних ризиків не є вичерпним. Кожен орган влади може визначати перелік видів корупційних ризиків, враховуючи специфіку покладених на нього завдань і функцій.

5. За результатами ідентифікації корупційних ризиків здійснюється їх формальне визначення, яке включає проаналізовані функції, завдання органу влади або конкретні напрями діяльності структурних підрозділів, існуючі заходи контролю та опис корупційного ризику.

IV. Оцінка корупційних ризиків

1. Оцінка корупційних ризиків здійснюється за критеріями ймовірності виникнення ідентифікованих корупційних ризиків та наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

2. Оцінка ймовірності виникнення корупційного ризику визначається відповідно до частоти випадків вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, з урахуванням часових меж.

Відповідно до критеріїв ймовірності виникнення корупційного ризику йому присвоюється рівень низький, середній або високий.

Частота випадків вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, визначається за такими рівнями:

напевно або майже напевно - корупційне правопорушення чи правопорушення, пов'язане з корупцією, може бути скоєно у короткостроковій перспективі - найближчі кілька місяців (до одного року) - та може бути повторено;

рідко - корупційне правопорушення чи правопорушення, пов'язане з корупцією, було вчинено тільки один раз протягом останніх трьох років та існує ймовірність, що його буде вчинено протягом трьох років;

ніколи - корупційне правопорушення чи правопорушення, пов'язане з корупцією, не було скоєно і вірогідність його вчинення майже неможлива.

Ймовірність виникнення корупційного ризику оцінюється за трибальною шкалою:

низька - 1 бал;

середня - 2 бали;

висока - 3 бали.

Приклад оформлення результатів оцінки ймовірності виникнення корупційного ризику наведено у [додатку 1](#) до цієї Методології.

3. Відповідно до критеріїв наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, корупційному ризику присвоюється рівень низький, середній або високий.

Наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, оцінюються відповідно до розмірів втрат органу влади, які комісія встановлює самостійно.

Приклад рівнів ймовірності наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, та критеріїв їх визначення наведено у [додатку 2](#) до цієї Методології.

Наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, оцінюються за трибальною шкалою:

низький - 1 бал;

середній - 2 бали;

високий - 3 бали.

Приклад оформлення результатів оцінки наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, наведено у [додатку 3](#) до цієї Методології.

4. Пріоритетність (ступінь) корупційних ризиків встановлюється за їх кількісним рівнем, який визначається добутком рівня ймовірності виникнення корупційного ризику

на рівень наслідку корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією.

Приклад оформлення результатів оцінки корупційних ризиків за кількісним рівнем наведено у додатку 4 до цієї Методології.

Пріоритетність корупційних ризиків оцінюється за шкалою:

низька - від 1 до 2 балів;

середня - від 3 до 4 балів;

висока - від 6 до 9 балів.

Приклад визначення пріоритетності корупційних ризиків наведено у додатку 5 до цієї Методології.

V. Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків

1. За результатами оцінки корупційних ризиків у діяльності органу влади комісія готує звіт.

Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків містить:

опис ідентифікованих корупційних ризиків, чинників корупційних ризиків та можливих наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією;

пропозиції щодо заходів із усунення (зменшення) рівня виявлених корупційних ризиків.

2. Заходи щодо усунення виявлених корупційних ризиків полягають у визначенні можливих механізмів протидії та запобігання корупційним ризикам, містять пропозиції щодо шляхів їх реалізації та спрямовані на ліквідацію або мінімізацію умов (причин) виникнення корупційних ризиків.

3. Пропозиції щодо заходів із усунення виявлених корупційних ризиків викладаються у таблиці оцінених корупційних ризиків та заходів щодо їх усунення, форму якої наведено в додатку 6 до цієї Методології, та є невід'ємною частиною звіту за результатами оцінки корупційних ризиків.

4. Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у діяльності органу влади затверджується суб'єктом затвердження антикорупційної програми та включається до антикорупційної програми.

5. У разі виявлення за результатами оцінки корупційних ризиків зовнішніх корупційних ризиків, які полягають у недосконалості нормативно-правових актів, суб'єктом прийняття яких не є орган влади, виявлені корупційні ризики та пропозиції щодо їх усунення (мінімізації) направляються до Національного агентства з питань запобігання корупції.

**Керівник
Департаменту організації
роботи із запобігання
та виявлення корупції**

О.Є. Онищук

Додаток 1
до Методології оцінювання
корупційних ризиків у діяльності
органів влади
(пункт 2 розділу IV)

РЕЗУЛЬТАТИ

оцінки ймовірності виникнення корупційного ризику

	Ймовірність
--	-------------

Ідентифіковані ризики	Низька	Середня	Висока
Ризик 1	1		
Ризик 2		2	
Ризик 3			3
Ризик 4	1		
Ризик 5	1		
Додаток 2 до Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади (пункт 3 розділу IV)			

ПРИКЛАД
рівнів ймовірності наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення,
пов'язаного з корупцією, та критеріїв їх визначення

Рівень ймовірності	Критерії визначення рівня ймовірності		
	фінансові втрати органу влади	рівень відповідальності	репутаційні втрати органу влади
Високий	Значні фінансові втрати	Очікуються судові процеси проти органу влади або його посадових осіб; вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбачає кримінальну відповідальність	Втрата репутації серед широких верств населення
Середній	Фінансові втрати наявні, але незначні	Вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбачає адміністративну відповідальність	Втрата репутації серед сторін безпосередніх контактів
Низький	Не очікується фінансових втрат	Вчинення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, передбачає дисциплінарну відповідальність	Втрата репутації серед працівників органу влади
Додаток 3 до Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності			

	органів влади (пункт 3 розділу IV)
--	---------------------------------------

РЕЗУЛЬТАТИ
оцінки наслідків корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з
корупцією

	Наслідки		
Ідентифіковані ризики	низький	середній	високий
Ризик 1		2	
Ризик 2			3
Ризик 3			3
Ризик 4	1		
Ризик 5			3

	Додаток 4 до Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади (пункт 4 розділу IV)
--	---

РЕЗУЛЬТАТИ
оцінки корупційних ризиків за кількісним рівнем

Ідентифіковані ризики	Ймовірність виникнення корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією (бали)	Наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією (бали)	Пріоритетність корупційних ризиків*	Оцінка
Ризик 1	1	2	2 (1x2)	низька
Ризик 2	2	3	6 (2x3)	висока
Ризик 3	3	3	9 (3x3)	висока
Ризик 4	1	1	1 (1x1)	низька
Ризик 5	1	3	3 (1x3)	середня

* Сумарне числове значення.

	Додаток 5
--	-----------

	до Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади (пункт 4 розділу IV)
--	--

**ПРІОРИТЕТНІСТЬ
корупційних ризиків**

Наслідок	Ймовірність		
	низька	середня	висока
Високий	3 (1 x 3)	6 (2 x 3)	9 (3 x 3)
Середній	2 (1 x 2)	4 (2 x 2)	6 (3 x 2)
Низький	1 (1 x 1)	2 (2 x 1)	3 (3 x 1)

	Додаток 6 до Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади (пункт 4 розділу V)
--	--

**ТАБЛИЦЯ
оцінених корупційних ризиків та заходів щодо їх усунення**

Корупційний ризик	Пріоритетність корупційного ризику (низька/ середня/ висока)	Заходи щодо усунення корупційного ризику	Особа (особи), відповідальна (і) за виконання заходу	Строк виконання заходів щодо усунення корупційного ризику	Ресурси для впровадження заходів	Очікувані результати